

Land-for-land-rapportering: CSR eller finansiell informasjon?

av Vivi-Marie Erdal, Master i økonomisk styring, NHH, våren 2014

Det er estimert at 20 000 milliarder amerikanske dollar gjemmes i skatteparadis, noe som tyder på at korrupsjon og kreativ skatteplanlegging benyttes i stor grad. Organisasjoner som Tax Justice Network og land som opplever skatteunndragelse ønsker å redusere mulighetene selskaper har til å drive slik virksomhet. Blant initiativer som er utviklet med dette som formål finnes land-for-land rapportering (LLR). Denne helhetlige rapporteringsformen er nylig innført i Norge som det første landet i verden, og det forventes å få betydning for 120 bedrifter med virksomhet i Norge. LLR går i grove trekk ut på at bedrifter innen utvinning eller hogst i ikke-beplantet skog skal rapportere ulike finansielle størrelser relatert til skattebetalinger på lands- og prosjektbasis, i stedet for på aggregert nivå slik disse tradisjonelt rapporteres. Jeg har analysert land-for-land-rapportering i lys av teori for finansiell rapportering og rapportering om bedrifters samfunnsansvar (CSR). Jeg har også intervjuet rapporteringspliktige bedrifter. Ut fra et teoretisk perspektiv finner jeg at land-for-land-rapportering er CSR, mens intervjuobjektene betrakter LLR som en hybrid mellom CSR- og regnskapsinformasjon.

Land-for-land rapportering (LLR) skal gi bedre innsikt i multinasjonale bedrifters betalinger til myndigheter. Rapporteringsformen har egenskaper man finner i både rapportering om CSR og finansiell rapportering. Hvilken av rapporteringsformene myndigheter og bedrifter forbinder LLR med, kan ha betydning for hvordan informasjonen utgis samt hvor troverdig denne er.

Betalinger til myndigheter skal oppgis på lands- og prosjektnivå, mens informasjon om investeringer, salgsinntekter, varekostnader, antall ansatte og produksjonsvolum skal oppgis for hvert land selskapet har virksomhet i. Disse opplysningene skal sette skattebetalinger og andre betalinger til myndigheter inn i sammenheng, og muliggjør en rimelighetsvurdering av disse utgiftene i hvert enkelt land.

Utviklingen av land-for-land-rapportering mot et regnskapsrammeverk eller et CSR-rammeverk (Corporate Social Responsibility) kan ha stor betydning for hvilken grad av åpenhet som oppnås gjennom rapporteringen. CSR omtales ofte som bedriftenes samfunnsansvar, og assosieres av mange som frivillig rapportering av bedrifters ikke-finansielle ytelser. Stadig flere land, børser og fond krever imidlertid at bedrifter utgir ulike typer CSR-rapporter.

Klassifiseringen av land-for-land-rapportering som CSR- eller regnskapsinformasjon har betydning for om LLR-rapporten skal inkluderes i årsrapporten, som regnskapsinformasjon, eller i egne CSR-rapporter. Dette kan videre ha betydning for spredningen av LLR og nytten man får av denne informasjonen. En klassifisering av LLR som regnskapsinformasjon kan få betydning for hvilke aktører som må rapportere, hvor bredt rammeverket kan bli og at

revisjon påkreves. Påkrevd revisjon vil i større grad resultere i etterprøvable informasjon, men det vil også medføre høyere kostnader for bedriften.

For å vurdere hvordan LLR skal karakteriseres har bedrifters syn på LLR blitt utforsket gjennom intervjuer med representanter fra Statoil, Norsk Hydro og Eni Norge. Intervjuobjektene ser for seg at LLR-informasjon vil rapporteres enten i en egen rapport eller med deler av rapporten i årsrapporten og andre deler i CSR-rapporter. Intervjuobjektene ser det ikke som hensiktsmessig å ha hele LLR-rapporten integrert i årsrapporten, blant annet fordi det er vanskelig å sikre fullstendighet i informasjon på et så lavt aggregeringsnivå som LLR krever. En positiv konsekvens av innlemmelse i årsregnskapet og medfølgende revisjonskontroll er at leserne får økt tiltro til at informasjonen som presenteres er korrekt.

Intervjuobjektene nevner flere ulike fordeler ved rapportering av LLR-informasjon. Blant disse er mulighet til styring av omdømmerisiko, å oppfylle interessentenes forventninger til bedriften, at et minstekrav om rapportering gir likere konkurransevilkår og at rapporteringen medfører åpenhet som kan gi bedriftene et konkurransefortrinn. Alle de nevnte fordeler er relatert til CSR. Blant utfordringer ved LLR nevnes rapportering på prosjektnivå, dobbelrapportering og mangel på standardformat.

Det er ressurskrevende å innhente svært disaggregert informasjon. Dobletrapping kan også være ressurskrevende uten å gi mye ny informasjon til bedriftens interessenter. Mangel på standardformat kan dessuten føre til at rapporter vanskelig kan sammenlignes, i tillegg til at bedriftene selv må vurdere avgrensningsspørsmål. Dette kan føre til ulik praksis i ulike bedrifter. Intervjuobjektene uttrykker at LLR enten kan klassifiseres som CSR-informasjon eller som en blanding av CSR- og regnskapsinformasjon.

Ved innføringen av LLR har bedrifter uttrykt at rapportering på prosjektnivå kan avsløre forretningshemmeligheter. Dette problemet blir større med lavere aggregeringsnivå. Et annet aspekt ved økt åpenhet som skaper bekymring er situasjoner der myndigheten eller administrator av en kontrakt i et land ikke ønsker informasjon offentliggjort. Da kan enheten som må rapportere LLR miste fremtidige investeringsmuligheter til bedrifter som ikke må rapportere slik informasjon.

Selv om både land-for-land-rapportering (LLR) og finansiell rapportering i stor grad omhandler finansiell informasjon, bryter LLR med enkelte finansielle regnskapsprinsipper. Blant annet gir ikke LLR-kravene entydige definisjoner av rapportens innhold, informasjonen kreves ikke revidert, og LLR bygger på kontantprinsippet mens finansielle rapporter bygger på andre prinsipper (blant annet periodiseringsprinsippet). Videre er ikke aksjonærer og investorer hovedbrukere av LLR-informasjonen, mens finansiell informasjon produseres spesifikt for disse gruppene. Kravene til LLR oppfyller krav til CSR-rapportering, ettersom CSR-informasjon verken er ensartet eller rapporteres på standardiserte måter. LLR bør derfor karakteriseres som CSR fra et teoretisk perspektiv. Intervjuobjektene karakteriserer imidlertid LLR som en hybrid mellom CSR- og regnskapsinformasjon.